

prius possessionem nanciscatur, juxta caput Si à Sede 31. de præbend. in 6.

Ad Num. 9.

36 Vtrum Episcopus residens in Romana Curia possit conferre Beneficia suæ provisionis, ibi existente Papa? Vide apud Gratian. *disceptat. c. 127. n. 4.* ubi cum aliis ait, quod de stylo non licet Episcopis conferre, quanquam de jure possent: addit tamen Mandosium, qui testatur plures collationes per Episcopos Romæ, præsentem Pontifice, factas constituisse: quod idem sustineretur, quia præsentem superiore, inferior insignia dignitatis deponere debet; sed jurisdictionem retinet. Orosc. ex Bartolo in l. fin. de offic. Proconsul. & hoc in judice ordinario, nam in delegato jurisdicção extinguitur, ut distinguit Bartolus communiter receptus. Unde voluntaria jurisdicção etiam in Curia à judice extero exerceri non prohibetur. Nec obest lex finalis de officio Proconsul. quoniam potestas Proconsulis quoad voluntariam jurisdictionem ab exitu urbis initium capiebat, & in reditu evanescebat, l. 2. eod. tit. sic non propter existentiam in urbe, sed ex defectu potestatis Proconsul nec voluntaria jurisdictione uti permittebatur. Vide Ant. Fab. in *ration. d. l. fin.*

Ibi. Illud profectò minimè.

37 Beneficia vacant de jure, & de facto non solum per mortem, sed etiam per resignationem Beneficiorum. Vivian. in *praxi jurispraton. lib. 5. cap. 5. num. 6.* atque ibi dicitur vacare Beneficium, ubi fit resignatio; unde si Prælati admittant resignationem in Curia, in ipsa vacabit Beneficium. Tondut. *question. benefical. part. 2. cap. 3. §. 2. num. 37.* Garcia de *benefic. part. 5. cap. 1. à n. 73.* & consequenter collatio ad Summum Pontificem spectabit, cui reservata sunt Beneficia, quæ in Curia vacant, sive per mortem, sive per resignationem, ex cap. 2. de præbend. in 6. de quo Garcia latè ex n. 68. Tondut. *d. cap. 3. §. 2. & 3.* Azor. *Instit. Moral. lib. 6. cap. 34. part. 2.* Vivian. *sup. lib. 14. cap. 1.* & alii apud Barbof. *collectan. dist. cap. 2. num. 10.*

Ibi: Episcopum in aliena diocesi posse subditis.

38 Episcopis interdictum est Pontificalia munera exercere in diocesi non sua, absque expressa diocesani Prælati licentia. Trident. *sess. 14. cap. 2. de reformat.* ubi Barbofa in *remission. D. Frall. de Reg. patronat. Indiar. cap. 13. à n. 4.* nec possunt etiam subditos Ecclesiasticis Ordinibus insignire, cap. Nullus Primas, 9. *quest. 2.* Eisdem tamen primam conferre Tonsuram permissum est. Azor. *sup. lib. 2. cap. 48. vers. Quartò quaritur, cum seq.* Diana *resol. Moral. part. 4. tract. 4. resol. 143.* Bonacin. de *Sacram. disp. 3. quest. unic. punct. 2. num. 13.* estque opinio communis Theologorum, quos recenset Barbofa de *potest. Episcop. part. 2. allegat. 6. num. 15.* Ipse verò id Episcopo non licere tenet cum Sanch. *Consil. Moral. lib. 7. cap. 1. dub. 5. n. 2.* & aliis, in quibus Petr. Barbofa, & Garcia, qui diversa in specie loquuntur, scilicet in Episcopo initiantem non subditam primam Tonsuram. Sic D. Covar. & communi priori sententiæ adhaerere placet, maximè juxta aliam, quæ docet, primam Tonsuram Ordinem non esse, de qua *sup. lib. 1. cap. 10. n. 34.*

Verf. Caterum ut questionem.

Voluntariam jurisdictionem ex privilegio competentem, extra territorium exerceri non posse, scripsit Orosc. in l. 2. num. 7. de offic. Proconsul. Aug. Barbofa *collect. cap. Statutum, n. 8. de præbend. in 6.* ubi nostrum Præsidem unicum laudat auctorem hinc: qui sanè contrarium docet impugnans Romani sententiam, & interpretationem, cui ea nititur opinio, quæ vera non videtur. Tum quia in d. cap. Statutum, minimè probatur, ut D. Covar. ostendit: tum etiam, quoniam de natura hujus jurisdictionis sit, quod ubique extra territorium exerceri possit, nihil refert unde proveniat, nec an debeat restringi, vel ampliari. Sic etiam delegatà, quæ odiosa habetur, extra territorium delegantis utitur delegatus, ut prædixi num. 34. in fin. Gratian. *disceptat. cap. 127. num. 21.*

Ibi: Ex eo quod in Curia vacaverant.

In hac reservatione propterea quod in Curia Beneficia vacaverint, & non in aliis, facultas conferendi post mensam ad Ordinarios redit: Barbofa ubi proxime, num. 6. & 7. ubi plures laudat, ac subjicit, adhuc post mensam liberum esse Pontifici, re integra, Beneficium conferre, quasi morà purgatà.

Ibi: Episcopum jure ordinario collatorem.

Collatio Beneficiorum ad Episcopum spectat, qui de jure habet fundatam suam intentionem ad conferenda omnia, quæ in sua diocesi vacaverint. Azor. *sup. lib. 6. cap. 25. vers. Octavo quaritur, Tondut. quest. benefical. part. 2. cap. 3. §. 7. num. 1.* Vivian. in *praxi jurispraton. lib. 12. cap. 2. n. 1. & 2.* Barbofa cum plurimis de *potest. Episcop. allegat. 57. num. 2.* D. Frall. non paucis recensitis, de *Reg. patron. Indiar. cap. 64. à num. 50.* ubi de institutione, Gregor. Lop. in l. 1. gloss. 1. tit. 16. p. 1. Flamin. de *resignat. Beneficior. lib. 1. quest. 10. à num. 49. & lib. 7. quest. 14. num. 2.* Lotter. de *re benefical. lib. 2. quest. 2. num. 3.* Garcia de *benefic. part. 5. cap. 4. num. 4.* Quam facultatem Episcopis ab initio nascentis Ecclesiæ Sedes Apostolica concessit, Barbofa cum aliis n. 1. Flamin. *d. n. 49.*

Ibi: Quia in ea constitutione statutum est.

Controvertitur an caput Statutum 3. de præb. in 6. abrogatum sit per extravagantem 1. eod. tit. *inter commun.* ubi absque temporis restrictione Beneficia, quæ in Curia vacaverint, Sedi Apostolicæ reservantur, de quo consulas Barbof. & ab eo laudatos in *collectan. d. cap. Statutum, num. 2. & in d. extravag.*

Ibi: Potius foret privilegium id.

Quavis privilegium debeat strictè interpretari quoad tertii præjudicium, limitatur tamen cum res ex illo reducitur ad terminos juris communis, ut adnotavi *sup. lib. 1. cap. 17. num. 137. & 138.* ubi plures: observat Barbofa cum aliis *collect. d. cap. Statutum, num. 13.* quod dispositio aliàs odiosa, & restringibilis ampliatur quoties juri communi convenit, ac juxta illud statuit.

Ibi,

Ibi: Præsertim quod ut tertiam.

Adde quæ tradidimus *sup. num. 16.*

Ibi: Quartò idem textus.

Hæc ratio apertissimè probatur ex l. 1. ff. de offic. ejus cui mandat. & quæ ibi Interpretes adnotarunt.

Ad Num. 10.

43 Si Princeps commiserit sibi reservata, nequibit subdelegare delegatus, quanquam aliàs huic subdelegare jure sit permissum, etiam causas meri imperii, ut sentiunt plures apud Farinac. in *fragment. lib. D. num. 81.* qui & dissentientes refert; D. Gonzal. ad *Decretal. in cap. Pastoralis, à n. 8. de offic. d. leg. Farinac. n. 87.* Sanch. de *matrimon. lib. 2. disp. 40. num. 15.* nam cum hæc maximi sint momenti, auctoritatem, ac industriam delegati desiderant, & ubi hæc electa est, non datur subdelegationi locus, electioque ex gravitate negotii præsumitur. Tusch. *lit. I. concl. 106. n. 10.* Molin. de *just. & jur. tract. 5. disp. 18. num. 1.* Sanch. *sup. num. 16.* Menoch. de *arbitrar. lib. 1. quest. 54. à num. 7.* D. Gonzal. *d. num. 8. & in cap. Si pro debilitate, n. 11. de offic. delegat.* Petr. Barbofa in l. Cui n. Prætor, §. 1. num. 400. de *judic.* Aug. Barbofa *collectan. cap. fin. n. 5. de offic. delegat. & collect. cap. Is cui, n. 3. eod. tit. in 6.*

Ibi: At si officio, aut dignitate.

44 Quoties Princeps aliquid de reservatis sibi delegat exercenti magistratum, seu dignitatem, ut eidem facultas concessa perpetuò cohæreat, hic poterit subdelegare. Sanch. cum aliis ubi proxime, num. 14. nam ut idem ait, non est delegata, sed ordinaria jurisdicção officio annexa, ut in simili observant Molin. n. 3. Aug. Barbofa *collect. cap. fin. num. 15. de offic. delegat. & de potest. Episcop. allegat. 35. num. 17.* Amaya in l. Nullus, n. 15. C. de *decurion. lib. 10.* D. Gonzal. in d. cap. Si pro debilitate, num. 11. Moneta de *commutat. ult. volum. cap. 5.* Petr. Barbofa *sup. ex num. 530.* Sed his refragatur lex 1. ff. de offic. ejus, junctis traditis per Petr. Barbof. *num. 416. cum seqq.* Osuald. *lib. 17. cap. 8. lit. O.* Fachin. *controvertiar. lib. 13. cap. 1. ex vers. Secundum intellectum.* Cujac. in l. 2. C. que sit long. *consil.* nam et si Prætori, aut Magistratui alii causæ alicujus notio specialiter lege, aut Senatusconsulto deferatur, & hæc potestas officio in perpetuum accedat, non fit ordinaria jurisdictionis, ut possit delegari, sicut habetur expressim in d. l. 1. & animadvertunt Interpretes nuper laudati. Nec aliud colligere licet ex cap. fin. de offic. ordinari. admittit interpretationem, de qua *sup. num. 16.* Unde quoad juris disputationem communis sententiæ difficilis redditur.

Verf. Superest modò hoc in loco.

45 Quin delegatus Principis valeat subdelegare, nemini dubium est, ut iurisbus, ac Auctoribus cumulatis docet D. Gonzal. *sup. n. 5.* nec justa causa desideratur, ut adversus alios tenet idem Gonzal. *num. 12. & 13.* Rurfus delegatus ab inferiore nequit regulariter subdelegare, l. More 5. de *jurisdicção. D. de Faria Novæ Addit. ad Covar.*

Tusch. *lit. D. concl. 150. n. 12.* Molin. *sup. disp. 15. num. 1.* D. Gonzal. *num. 6. & 11.* Farinac. in *fragment. lib. D. num. 83.* Petr. Barbofa *n. 281.* Morla *Empor. Jur. tit. 2. quest. 15. per tot.* Cujac. in d. l. More, August. Barbofa *collect. cap. Cum causam, n. 5. de appellat.* Solorzan. de *jur. Indiar. tom. 2. lib. 3. cap. 26. num. 50.* Orosc. in l. Legatus, num. 1. de offic. Proconsul. Osuald. *lib. 17. cap. 8. lit. M.* Quam regulam ex communi opinione ampliatur noster Præses, etiam si apud delegatum lis fuerit contestata, cui accedunt Farinac. ubi proxime, Clar. in *praxi, §. fin. quest. 41. num. 2.* D. Gonzal. *num. 14.* Contra tamen tenent Morl. n. 8. Cujac. *lib. 1. quest. Papin. in l. 5. de offic. Proconsul. Azeved. ad tit. 9. lib. 3. Recopilat. in princip. n. 19.* Orosc. *sup. num. 14.* atque ita decisum est l. 19. tit. 4. p. 3. ut observant D. Gonzal. & alii nostrates. Judex verò conservator, et si Pontificis delegatus, non subdelegat. D. Gonzal. ubi proxime, D. Frall. cum pluribus de *reg. patron. Indiar. cap. 80. num. 42.* similiter nec ille, cujus arbitrio causa, aut negotium committitur. Menoch. de *arbitr. lib. 1. q. 54.*

Ibi: Quidam responderunt, textum.

An delegatus à Legato Pontificis subdelegare valeat, questionis est. Affirmant Azor. *Instit. Moral. part. 2. lib. 5. cap. 31. vers. Quintò quaritur, Orosc. num. 6.* Inficiantur Molin. *sup. vers. Excipitur, Farinac. n. 85.* Azeved. *num. 16.* Cevall. *comm. quest. 314.*

Ibi: Ad exemplum Legati Proconsulis.

Delegatus à Legato Pontificis differt à Legato Proconsulis; nam ille delegata, hic ordinaria utitur jurisdictione: ideo nil mirum si unus valeat delegare, & alter subdelegare prohibeatur, juxta communes juris regulas. D. Gonzal. ubi *sup. n. 16.* Farinac. ubi proxime, Fulgos. in l. Legatus, de offic. Proconsul. Alciat. in *rub. de offic. Ordinari. in 6.* Molin. ubi proxime, Orosc. *sup. n. 3.* ubi quod ut delegatus à lege subdelegat. Vide infra, n. 52.

Ad Num. 11.

Legatus Proconsulis proprio jure habebat jurisdictionem à lege, quæ præmissa lectione Proconsulis, illam immediatè conferebat, sicut in Prætoribus hodie, ac Vicariis Generalibus Episcoporum contingit, de quibus *sup. num. 13 & 14.* Imò Proconsules constituerent Legatos cogebantur. Hæc observant Cujac. *lib. 7. observat. cap. 21. & in l. More, de jurisdicção.* Ant. Govean. in l. 1. de *jurisdicção. & variat. lib. 1. cap. 6.* Orosc. & D. Gonzal. ubi proxime, Vvesembec. *paratit. ad tit. de offic. Proconsul.*

Ibi: Idem profectò constat.

Legatus Proconsulis ad universitatem causarum jurisdictionem obtinebat, qua propter ipsam delegare jure permittebatur. Orosc. in d. l. Legatus, num. 4. Molin. ubi *sup.* nam hic Legatus munus publicum exercebat, ac ex Senatus voluntate Proconsuli dabatur adjunctus, qui vires ejus gereret, cum omnia per se obire non valeret. Cujac. & Vvesembec. *sup.* Delegatus ad universitatem causarum pro Ordinario habetur, ut possit

X unam

unam vel aliam causam committere, non universam jurisdictionem transferre. Aug. Barbof. collect. cap. Cum causam, num. 5. de appellat. Molin. d. disp. 15. n. 4. Morla Empor. Jur. tit. 2. q. 15. n. 11. Solorzan. de Jur. Indiar. tom. 2. lib. 3. cap. 26. n. 51. Orosc. sup. n. 9. & 10. ubi quando censeatur delegatio ad universitatem causarum. Petr. Barbofa in d. l. Cum prator, §. 1. num. 154. Sanch. cum plurimis de matrimo. lib. 3. cap. 31. n. 2. & 3. Azeved. in rubric. num. 14. tit. 9. lib. 3. Recop. Villalob. Arar. comm. opin. lit. D. n. 57. Vantius de nullit. tit. de nullit. ex defect. juris. d. n. 24. Maranta de ordin. judicior. part. 4. disp. 5. tit. an judic. sit ordinari. n. 27. & 55. D. Gonzal. in d. cap. Si pro debilitate, hanc in praxi admittam sententiam proficitur, quanquam de jure cum Bartolo & aliis sentiat oppositam veriore. Ofwald. lib. 17. cap. 8. lit. M.

50 Similiter ab inferiore delegatus ad specialem causam, permittitur articulum, velut examen testium, aut citationem alii committere, de quo statim cum D. Covar. agendum. Præterea delegatus hic subdelegare valebit, ubi talis vigerit consuetudo. Aug. Barbofa sup. n. 4. Palac. Rub. in cap. Per vestras, notab. 2. §. 1. n. 28. Petr. Barbofa cum aliis in d. l. Cum Prator, §. 1. n. 281. Licebit etiam delegato subdelegare, quoties ad id ab Ordinario delegante facultatem habuerit. Fulgos. in l. More, num. 14. de jurisdict. Morla sud. n. 9. Solorzan. cum pluribus n. 52. Garcia de Benefic. part. 5. cap. 8. num. 160. Navar. in cap. Placuit, n. 70. de panit. disp. 6. Sang. d. disp. 31. n. 5. & 6. Aug. Barbofa collect. cap. Is cui, de offic. delegat. in 6. Azeved. num. 19. & ita est tenendum, etsi controverti soleat, ut videre est apud Sanch. ac contrarium tueatur Molina d. disp. 15. n. 4. vers. Glossa cap. Is cui, adhærens Glossæ in cap. Cum causam, de appellat. Fachin. controvers. lib. 1. c. ap. 45. nam ratio, qua prohibetur delegato subdelegatio, est quia nihil jurisdictionis proprium habet, quod possit in subdelegatum transferre, l. 1. §. Qui mandatam, de offic. ejus cui mand. l. More 5. de jurisdict. at cum conceditur per Ordinarium potestas subdelegandi, ipsemet confert propriam jurisdictionem illi, quem delegatus constituit, sicuti in delegato Proconsulis, & aliis prænotavimus sup. n. 48. Vide infra n. 53.

Ibi: Est tamen ad interpretationem.

51 Aliud est mandare jurisdictionem, & aliud dare judicem. Ant. Fab. in varion. ad l. Legatus, de offic. Procons. de quorum differentia D. Gonzal. in d. cap. Si pro debilitate, n. 3. & 9. de offic. delegat. & alii, quos ipse refert. Illud observandum, quod jurisdictionem mandat, qui eam propriam habet, l. More 5. de jurisdict. Judicem dat, cui lege,

Senatusconsulto, aut more majorum concessum est. D. Gonzal. num. 8. Cujac. ad dist. l. More. Ex quo inferitur, quod ab eo, cui mandatur jurisdictione, ad Prætozem qui mandavit, non provocatur secus à giudice dato. Cujac. ad tit. de jurisd. in princip. vers. Male etiam quidam negant D. Gonzal. in cap. Super quæstionum, n. 5. de offic. delegat. Mandare jurisdictionem refertur ad universitatem causarum, delegare autem ad specialem causæ cognitionem. Orosc. ad tit. de offi. i. ejus cui, in princip. n. 4.

Ibi: Ut cum potissimum differat Legatus.

52 Qui tenent delegatum à Legato Sedis Apostolicæ subdelegare posse, non solum nituntur paritati Legati Proconsulis, & hujus delegati, sed etiam præcellenti dignitati Legati, præsertim à latere, qui instar Principis obtinet regiam facultatem & auctoritatem. Azor. Instit. Moral. lib. 5. cap. 31. in fin. Sed videas suprâ, num. 47.

Vers. Et profecto quibusdam.

53 Delegatus ab inferiore ad unicam causam, non prohibetur alii committere aliquem ejus articulum, ut examen testium, aut citationem. Molin. d. disp. 15. num. 4. in fin. Azeved. sup. num. 14. Aug. Barbofa collect. d. cap. Cum causam, num. 4. C. Gonzal. in d. cap. Si pro debilitate, num. 17. Maranta sup. num. 54. Sanch. d. lib. 3. disp. 31. num. 10. ubi per plures. Petr. Barbofa in d. §. 1. num. 126. quod verum habet de nuda citatione, testiumve examine jurisdictionem non exigentibus; nam actus jurisdictionales subdelegare delegatus non valet, ut præfati cum D. Covar. docent; & tamen absque controversia non est, ut videre licet apud Petr. Barbof. à n. 111. Fachina. controversiar. lib. 1. cap. 46.

54 Ultra interpretationes ad caput Cum Bertoldus, de re judic. quas D. Covar. adducit, ac rejicit, possent aliæ accommodari ex traditis suprâ n. 50. Prima quod eò loci vigeat consuetudo. Secunda, quod Ordinarius concesserat subdelegandi facultatem: quem intellectum probat Petr. Barbofa n. 119. cum seqq.

55 At noster Præfes, re exactè discussa, resolvit quod in d. cap. Cum Bertoldus, subdelegatio non tenet secundum juris principia, etsi nihil de nullitate sit dictum, quia cum causa jam ad Curiam fuisset delata, opus non erat ea declaratione, & casus prout contigit, refertur in textu. Quæ intellectum amplexi sunt Molin. de just. & jur. tract. 5. disp. 15. n. 4. vers. Ut habetur cap. Cum Bertoldus, Sanch. sup. d. num. 10. D. Gonzal. ubi proximè, Sahagun in d. cap. Si pro debilitate n. 1.

D. DIDACI YBAÑEZ
DE FARIA,
NOVÆ ADDITIONES
ET OBSERVATIONES
AD D. D. COVARRUVIAS
VARIAS RESOLUTIONES.

Ad Libri IV. Caput I.

SUMMARIUM.

- 1 Roma à quo condita, & dicta, dubitatur.
- 2 Romulus illam construxit, & quo tempore.
- 3 Romani natalem urbis Palilibus ludis celebrarunt.
- 4 Romulus in tribus populum distribuit.
- 5 Tribus tres ex populo à Romulo instituta, & quomodo nuncupata.
- 6 Singula tribus in curias decem divisa, & unde nomina acceperint.
- 7 Romulus populum in tres partes secuit, quas tribus appellavit, & quomodo eas vocaverit.
- 8 Curia unde nomen sumpserint.
- 9 Tribus unde sic vocata.
- 10 De discrimine inter tribus & curias.
- 11 Romulus Republicam ad instar Atheniensis instituit.
- 12 Tribus à quibus creata.
- 13 Tribuum urbanarum & rusticarum differentia.
- 14 De divisione populi in classes à Servio Tullio facta.
- 15 Vni tribui duplex nomen nonnunquam indicebantur.
- 16 Marfæcum bellum quare ita vocatum, quando, & qua de causa introductum.
- 17 Tribus Romana numero triginta quinque.
- 18 Nomina curiarum qua extant, recensentur.
- 19 Tribuum propria nomina, & unde sic appellata.
- 20 Servius Tullius Rex quas tribus adjecerit, & quandiu regnaverit.
- 21 Prærogativa tribus qua dicebatur.

D. de Faria Novæ Addit. ad Covar.

- 22 De tribu qua Princeps vocabatur.
- 23 Verbum Princeps, quomodo accipiatur.
- 24 De Mentina tribu.
- 25 Cecrops Athenarum conditor populum suum in duodecim vicos digessit.
- 26 Theseus Athenarum Rex & instaurator vicos ad unam urbem rededit.
- 27 Idem Patricios à plebeis segregavit.
- 28 Urbs Athene, qua alias Cephisia, unde nomen acceperit.
- 29 Fuit in tribus digesta.
- 30 Nomina tribuum Atheniensium.
- 31 Tribus Antigonis & Demetris, quare ita nuncupata.
- 32 Attalus quis fuerit.
- 33 Ptolomæus Aegyptiorum Rex de Atheniensi Republica maxime benemeritus.
- 34 Quomodo describebantur cives in tribubus Atheniensibus, remissivè.
- 35 De tribubus Hebræorum.
- 36 Illa à quibus denominata.
- 37 Tribules omnes à suo capite descendebant.
- 38 Numerus tribuum Hebræorum nunquam est auctus, aut diminutus.
- 39 Quibus modis manumissi apud Romanos cives fiebant.
- 40 De manumissione in Ecclesia.
- 41 Libertatem lege ipsa obtinentes cives Romani efficiebantur.
- 42 Idem est de illo qui moram libertatis est passus.
- 43 Similiter evenit in libertate per præscriptionem quaestâ.
- 44 Manumissi alio modo quàm censu, vindicta, aut aliis modis præmissis, cives Romani non erant.
- 45 Ciceronis locus intelligitur.
- 46 Vindicta à manumitti quid sit, & unde sic dicebatur.

X 2 47 Ad